

22673

ART CATALÀ MEDIEVAL

1997-98

Professora : Anna Orriols

- primer cicle-
Programa i bibliografia
curs 1997/98
Prof.: Anna Orriols

- 1.- Introducció.- Plantejament del curs. Programa i bibliogr
Periodització. Referència als períodes precedents: primer art cristià; d
visigòtic; invasió musulmana.
- 2.- Segles IX i X.- De la Marca Hispànica a la independència dels coi
catalans. Problemes de terminologia; "pre-romànic". Arquitectura. El coi
de Terrassa. Sant Miquel de Cuixà. Altres edificis. Arts figuratives.
- 3.- Segle XI.- Consolidació dels comtats catalans. Arquitect
L'arquitectura del "primer romànic": historiografia; Puig i Cadaf
picapedrers llombards. Paper d'Oliba com a promotor. Ripoll. Cardona. S
meitat de l'XI. Frontanyà. Arts figuratives. Relleus rossellon
Il·lustració de manuscrits. Bibles de Ripoll i Rodes.
- 4.- Pintura romànica. Qüestions preliminars. Pintura mural. Panorama gene
Obres: de Pedret a Sorpe. Pintura sobre taula. Tipologia i fun
problemàtica dels tallers; relació amb d'altres arts. Obres. Il·lustrac
manuscrits. El brodat de la Cràció.
- 5.- Segle XII. Arquitectura i escultura.- Pervivència de models a la va
Boí. Noves capçaleres: Sant Joan de les Abadesses. Besalú. Seu d'Urg
Incorporació de l'escultura. Plantejaments generals. Tallers del Ross
Cuixà; Serrabona; difusió de fórmules. Ripoll, la portada. Cercle
Cabestany. Solsona. Els claustres de Girona i Sant Cugat.
- 7.- A l'entorn del 1200. Política expansiva i romànic d'inèrcia. Catec
de la Catalunya Nova: Lleida i Tarragona. L'"estil 1200". Pintura sobre t
i pintura mural. Il·lustració de manuscrits. *Liber feudorum*.
- 8.- El cister. Plantejaments teòrics; Sant Bernat; el monestir; difusi
l'orde. Resultats pràctics; un "art cistercenc"? Poblet; Santes Creus.
- 9.- Gòtic.- Aproximació general. clients i artistes en el gòtic català
clientela: reialesa, església, noblesa i burgesia. Els artesans. Contra
d'obra.
- 10- Inicis del gòtic. Segle XIII.- Expansió mediterrània.- Els ordes mendic
i la primera arquitectura gòtica. Santa Caterina de Barcelona.- Escult
Mestre Bartomeu. Sepulcres de Santes Creus. Pintura i miniatura: gòtic lin
- 11.- L'arquitectura gòtica del XIII i XIV.- Arquitectura religiosa. Catedr
Berenguer de Montagut. Arquitectura civil: llotges, palaus i drassanes.
- 12.- Escultura del XIV.- Mestres foranis i mestres catalans; influèn
francesa i italiana. Reinard des Fonoll; el mestre Aloi i Jaume Cascalls;
Moragues.
- 13.- Pintura i miniatura del XIV.- Corrent italià. Els Bassa. Ra
Destorrents; els Serra.
- 14.- L'escultura pels volts del 1400.- L'escola de Barcelona; Sanglada;
Joan; Pere Oller.
- 15.- Pintura i miniatura del gòtic internacional.- La miniatura i
introducció del gòtic internacional; Ramon Destorrents; Jean Melec. Pintu
Lluís Borrassà; Bernat Martorell. Altres pintors.
- 16.- Crisi i fi de l'Edat Mitjana. Segona meitat del XV. Arquitectur
escultura. Pintura; incidència dels flamencs; Lluís Dalmau. Jaume Hugue

Obres generals.

- VVAA (dir. J. FOLCH I TORRES), *L'art català*, vol. I, Aymà, Barcelona
DURLIAT, M., *L'art català*, Joventut, Barcelona 1967 (ed. or. france
Grenoble 1963).
- DALMASES, N. de / JOSÉ I PITARCH, A., *Història de l'art català*,
Barcelona, vols. I-III:
I.- *Els inicis i l'art romànic. S. IX-XII*, Barcelona 1986
1988);
II.- *L'època del cister. s. XIII*, Barcelona 1985;
III.- *L'art gòtic. ss. XIV-XV*, Barcelona 1984 (2a. ed. 1986)

* Cal considerar també els capítols relatius a l'art català medieval
en obres de caràcter més general, com ara:

- YARZA LUACES, J., *Arte y arquitectura en España, 500-1250*, Cátedr
1979 (hi ha reedicions posteriors).
- YARZA LUACES, J., *La Edad Media* (col. "Historia del arte hispán
Alhambra, Madrid 1980 (reedicions posteriors).

Actes de congressos

- Congrès Archéologique de France. CXVIIe session. Catalogne, Paris*
Art català. Estat de la qüestió, publicat en el marc del Vè Congrès
d'Història de l'Art, Barcelona 1984.
- Arquitectura a Catalunya. Segles IX, X i primera meitat de l'XI*
Internacional (Girona 1988), Universitat de Girona, 1994.
- Congrès de la Seu Vella de Lleida. Actes, Estudi General de*
Universitat de Barcelona / Paeria, Lleida 1991.
- Simposi internacional sobre les esglésies de Sant Pere de Terrassa,*
[1991] 1993.
- Jaume Huguet. 500 anys*, Generalitat de Catalunya. Departament de
Barcelona 1992. 259 pp. Inclou les Jornades d'estudi sobre Jau
(Valls, desembre de 1992) i catàleg d'obres.

Catàlegs d'exposicions

- Thesaurus. L'art dels bisbats a Catalunya, 1000-1800*, 2 vols., Funda
de Pensions, Barcelona 1985-1986.
- L'època de les catedrals. Romànic i Gòtic. Tresors del MAC / Museu d*
de la Ciutat, Ajuntament de Girona 1988.
- Millenium. Història i art de l'església catalana*, Generalitat de C
Barcelona 1989.
- La Seu Vella de Lleida. La Catedral. Els promotors. Els artistes (s.*
(Lleida 1991), Generalitat de Catalunya, Barcelona 1991.
- Catalunya medieval*, Generalitat de Catalunya / Lunweg, Barcelona
Pallium. Exposició d'Art i Documentació (27 juny-30 setembre 1992),
1992.
- Prefiguració del Museu Nacional d'Art de Catalunya* ("Catàlegs del
MNAC" 1), Barcelona 1992.
- La descoberta de la pintura mural romànica catalana. La col·l*
reproduccions del MNAC, ("Els dossiers del MNAC", 1) "e

Catàlegs de museus

- AINAUD DE LASARTE, J., *Museu d'Art de Catalunya. Art romànic. Guia*, Barce
1973.
- GROS I PUJOL, M.S., *Museu Episcopal de Vic. Romànic*, AUSA, Sabadell
(1991).
- BRACONS I CLAPÉS, J., *Catàleg de l'escultura gòtica al Museu Episcopal de l*
Vic 1983.
- Museu Diocesà i Comarcal de Solsona. Catàleg d'Art Romànic i Gò.*
Generalitat de Catalunya, Barcelona 1990.
- Catàleg d'escultura i pintura medievals. Fons del Museu Frederic Marès.*
Ajuntament de Barcelona 1991.
- VIVES, A., diversos apartats sobre el fons del Museu Diocesà i Comarcal de
Seu d'Urgell publicats a *Urgellia*, núms. I-III.
- Museu d'Art. Catàleg* (Girona), Diputació de Girona, Girona 1981.
- Museu d'Art* (Girona), Generalitat de Catalunya, Barcelona 1984.

(* el fons romànic d'alguns d'aquests museus és estudiat en diferents vol
de la col.lecció "Catalunya Romànica", *vid. infra*).

Publicacions periòdiques

- * Es recullen les que es dediquen totalment o parcial a l'art medieval cata
les, Anuarius
D'Art (Universitat de Barcelona, 1972--);
Quaderns d'Estudis Medievals (Barcelona 1980-1988);
Lambard (Amics de l'Art Romànic, Barcelona 1985--);
Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa (Centre Permanent de Recherches
d'Études préromanes et romanes, Abadia de Sant Miquel de Cuixà, Pr
de Conflent, 1970--).

* És també útil la consulta d'inventaris, guies o catàlegs monumenta
dedicats a àmbits diversos.

Pre-romànic i romànic

- BARRAL I ALTET, X., *L'art pre-romànic a Catalunya, segles IX-X*, Eds. I
Barcelona 1981.
- JUNYENT, E., *L'arquitectura religiosa en la Catalunya carolíngia*, Discurs
recepció a la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, Barcelo
1963.
- JUNYENT, E., *L'arquitectura religiosa a Catalunya abans del romànic*, Curia
Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona-Montserrat 1983.
- PUIG I CADAVALCH, J., *La geografia i els orígens del primer art romànic*
Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 1930 (ed. francesa, Paris 1935).
- PUIG I CADAVALCH, J. / FALGUERA, A. de / GODAY I CASALS, J., *L'arquitectu*
romànica a Catalunya, 3 vols. en 4 toms., Institut d'Estudis Catalans
Barcelona 1909-1918. Edició facsímil, Barcelona 1984.
- DURLIAT, M., *Roussillon roman* (col. "Zodiaque - La Nuit des Temps"),

- Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1973).
- JUNYENT, E., *Catalogne romane*, 2 vols. (col. "Zodiaque - La nuit de La Pierre-qui-vire 1960-1961 (hi ha traducció catalana per P de l'Abadia de Montserrat). Hi ha una versió recent, signada Ainaud de Lasarte dins de la mateixa col·lecció Zodiaque.
- JUNYENT, E., *Catalunya romànica*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2 vols.:
- L'arquitectura del segle XI*, Montserrat 1975.
- L'arquitectura del segle XII*, Montserrat 1976.
- WHITEHILL, W.M., *L'art romànic a Catalunya. Segle XI*, Eds. 62, Barcelona 1974-1975.
- CARBONELL I ESTELLER, E., *L'art romànic a Catalunya. Segle XII*, Eds. 62, Barcelona 1974-1975.
- ADELL I GISBERT, J.A., *L'arquitectura romànica* (col. "Coneguem Catalunya", 1986).
- DURLIAT, M., *Existeix un art romànic català?. Reflexions sobre l'art romànic català del segle XI*, Artur Ramon i Manuel Barbié editats, "Minora" 3) [Barcelona] 1988.
- Catalunya Romànica*, 26 vols., Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona (en curs de publicació).

- PUIG I CADAFALCH, J., *L'escultura romànica a Catalunya (Cataloniae)*, 3 vols, Barcelona 1949-1952.
- TRENS, M., *Majestats catalanes*, Alpha ("Monumenta Cataloniae") 1967.
- BASTARDES, R., *Talles romàniques del Sant Crist a Catalunya*, Barcelona 1978.
- BASTARDES, R., *Els devallaments romànics a Catalunya*, Artestudi 1977.

- AINAUD DE LASARTE, J., *La pintura catalana. La fascinació del romànic*, Carroggio, Barcelona 1990.
- SUREDA, J., *La pintura romànica a Catalunya*, Alianza ("Alianza Madrid 1981).
- CARBONELL I ESTELLER, E., *La pintura mural romànica* (col. "Catalunya"), Barcelona 1984.
- ALCOLEA, S. / SUREDA, J., *El romànic català. Pintura*, Barcelona 1984.
- GUDIOL I CUNILL, J., *Els primitius* (col. "La pintura medieval catalana I-III):
- 1a. part, *Els pintors. La pintura mural*, Barcelona 1927.
- 2a. part, *La pintura sobre fusta*, Barcelona 1929.
- 3a. part, *Els llibres il·luminats*, Barcelona 1955.
- BLASCO, A.M., *La pintura romànica sobre fusta* (col. "Conèixer Catalunya", 1979).
- BOHIGAS, P., *La ilustración y la decoración del libro manuscrito en el período románico*, Barcelona 1960.

- SUREDA, J., BARRAL, X., LIAÑO, E., *Cataluña / 1 i Cataluña / 2* (col. España Gótica"), Encuentro, Madrid 1987 --.
- DURAN I SANPERE, A., *Barcelona i la seva història*, vol. III, *L'art i cultura*, Curial, Barcelona 1975.
- FREIXAS I CAMPS, P., *L'art gòtic a Girona. Segles XIII-XIV*, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 1983.

- CIRICI, A., *L'arquitectura gòtica catalana*, 2 vols., Eds. 62, Barcelona 19
- FILANGIERI DI CANDIDA i altres, *L'architecture gothique civile en Catalogne* Mataró 1935.
- LAVEDAN, P., *L'architecture gothique religieuse en Catalogne, Valence Baléares*, Henri Laurens, Paris 1935.

- DURAN I SANPERE, A., *Els retaules de pedra* ("Monumenta Cataloniae"), Barcelona 1984.

- AINAUD DE LASARTE, J., *La pintura catalana. De l'esplendor del Gòtic Barroc*, Skira-Carroggio, Barcelona 1990.
- GUDIOL I RICART, J., / ALCOLEA I BLANCH, S., *Pintura gòtica catalana* Polígrafa, Barcelona 1987.
- LLOMPART, G., *La pintura gòtica a Mallorca*, Polígrafa, Barcelona 1987.
- SUREDA, J., *La pintura gòtica catalana del segle XIV* (col. "Coneg Catalunya" 26), Barcelona 1989.
- GUDIOL I CUNILL, J. / SANPERE I MIQUEL, S., *Els trescentistes* ("La pintura mig-eva catalana" IV-V), 2 vols., Barcelona s.d. (1924).
- SANPERE I MIQUEL, S., *Los cuatrocentistas catalanes. Historia de la pintura en Cataluña en el siglo XV* ("La pintura mig-eva catalana"), 2 vol Barcelona 1906.

Aspectes diversos

- DALMASES, N. de, *L'orfebreria* (col. "Conèixer Catalunya"), Barcelona 1971
- BARRAL I ALTET, X., *Els mosaics de paviment medievals a Catalunya*, Artestu Barcelona 1979.
- GUDIOL I CUNILL, J., *Nocions d'arqueologia sagrada catalana*, Impr. Angla Vic 1902 [2a. ed. en 2 vols. 1931].
- Corpus Vitrearum Medii Aevii*, Barcelona (en curs de publicació. Alguns apareguts de la Sèrie de Catalunya: Girona, Santa Maria del Mar...
- MONREAL, L. / RIQUER, M. de, *Els castells medievals de Catalunya*, 3 vol Ariel, Barcelona 1958-1969.
- VVAA, *Els castells catalans*, 7 vols., Rafael Dalmau, editor, Barcelona 1979 (reedició recent).

* Només s'han recollit manuals de tipus general. Les monografies s'ani referenciant a mesura que s'escaigui.